

HØJESTERETS DOM

afsagt mandag den 6. januar 2020

Sag 116/2019

(1. afdeling)

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Gert Dyrn, beskikket)

I tidligere instanser er truffet beslutning af Retten i Randers den 28. september 2018 og afsagt dom af Vestre Landsrets 7. afdeling den 25. april 2019.

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Thomas Rørdam, Jon Stokholm, Poul Dahl Jensen, Hanne Schmidt og Anne Louise Bormann.

Påstande

Dommen er anket af T med påstand om frifindelse, subsidiært formildelse.

Anklagemyndigheden har påstået skærpelse.

Supplerende sagsfremstilling

Af Østjyllands Politis rapport af 17. oktober 2017 fremgår:

”Ved søgning på profilen ”A” på facebook, sås det at denne profil pr. 4. oktober 2017 havde 1624 ”venner” på facebook. Det omhandlede opslag, hvor bl.a. T havde ydret sig vedr. terrorangrebet på Finsbury Park Moské den 19. juli 2017, var ikke længere tilgængelig. Der sås yderligere på ”As” profil, at han er venner med flg.: T, [m.fl.] som alle havde kommenteret opslaget vedr. Finsbury Park Moské. Yderligere havde to personer ... og ... kommenteret dette, men de var ikke ”venner” med profilen ”A”.

Da As profil ikke er en lukket profil, har profilens venner formentlig også adgang til hans facebook profil, hvorfor der er mange mennesker som har adgang til profilen.”

Af notat af 7. november 2019 fra Center for Terroranalyse fremgår:

”Højreekstremistisk terrorangreb på Seven Sisters Road, 19. juni 2017

Baggrund

Den 19. juni 2017 kl. 00.20 lokal tid (01.20 dansk tid) kørte en person i en lejet varevogn ind i en menneskemængde, der var samlet tæt på det muslimske forsamlingssted Muslim Welfare House i nærheden af Finsbury Park-moskeen, begge beliggende på Seven Sisters Road i det nordlige London. Angrebet fandt sted, netop som folk havde forladt Finsbury Park-moskeen, hvor der var blevet afholdt aftenbøn som led i Ramadanen. Ifølge vidner råbte gerningsmanden efter angrebet gentagne gange ”Jeg vil dræbe muslimer”. Gerningsmanden blev tilbageholdt af vidner og efterfølgende anholdt. Ved angrebet blev en person dræbt og ni andre personer såret. Den afdøde person var kort inden angrebet faldet om på fortovet og var i færd med at modtage førstehjælp, da varevognen ramte.

Gerningsmanden blev efterfølgende identificeret som den dengang 47-årige Darren Osborne, far til fire børn, og med bopæl i Cardiff i det sydvestlige Storbritannien. Osborne var fraskilt og havde forud for sit angreb angiveligt boet i flere uger i et telt som følge af et opløst parforhold. Osborne var ikke kendt af de britiske efterretningstjenester; men havde en længere straffeattest bl.a. for flere voldshandlinger, begået de forudgående 30 år. Osborne var desuden på anti-depressiv medicin. I ugerne op til angrebet havde han to gange truet med selvmord.

Efter anholdelsen af Osborne fandt politiet et brev i den lejede varevogn, hvori han refererede til muslimer som ”voldtægtsforbrydere” og ”vildtlevende dyr”, som ”jagede børn”. Disse referencer bundede angiveligt i et dokumentarprogram fra BBC – ”The Three Girls” – som omhandlede en misbrugsskandale fra byen Rochdale, hvor hovedparten af ofrene var mindreårige, hvide piger, og hovedparten af gerningsmændene var mænd med en pakistansk baggrund. Programmet blev vist i maj 2017, og ifølge Osbornes eks-kæreste var Osborne meget optaget af programmet og begyndt at udvise fjendtlighed over for muslimer. Osborne påbegyndte dernæst tilsyneladende en radikaliseringsproces via Internettet, hvor han fandt materiale fra bl.a. den højreekstremistiske gruppe Britain First og den højreekstremistiske leder, Tommy Robinson. Osborne blev skrevet på Tommy Robinsons mailingliste, og det var i den forbindelse, at Osborne d. 22. maj 2017 modtog en e-mail fra Robinson, der advarede modtagerne om, at en islamisk stat-i-staten var ved at blive etableret i Storbritannien. Robinson har afvist, at der var nogen direkte kontakt mellem ham og Osborne.

Osbornes efterladte brev i varevognen refererede også til de militant islamistiske terrorangreb i Manchester og London, som havde fundet sted tidligere i 2017.

Ifølge oplysninger, der kom frem i forbindelse med retssagen mod ham, havde Osborne oprindeligt planlagt at angribe den årlige al-Quds-march, som fandt sted i London den 18. juni 2017. Osborne skulle bl.a. have haft til hensigt at ramme Labour-lederen Jere-

my Corbyn, som angiveligt skulle deltage i marchen, og eventuelt også Londons borgmester Sadiq Khan, der har en pakistansk baggrund. Osborne kunne imidlertid ikke få adgang til marchen. Han kørte i stedet rundt i London indtil midnat, hvor han angreb det muslimske forsamlingssted.

Angrebet på Seven Sisters Road var det første angreb, hvor politiske ekstremister anvendte et køretøj som angrebsvåben imod en folkemængde. Der havde både i 2016 og 2017 været flere militant islamistiske angreb, hvor denne fremgangsmåde havde været angreb.

Angrebet på Seven Sisters Road blev efterfølgende anvendt i militant islamistisk propaganda, herunder i en pro-IS Telegram-gruppe, som en tilskyndelse til handling.

I februar 2018 blev Darren Osborne idømt livstid for angrebet, med minimum afsoning i 43 år. I domsafsigelsen refererede dommeren eksplicit til, at der havde været tale om et terrorangreb med det erklærede mål at dræbe andre mennesker.”

Af Kriminalforsorgens udtalelse af 9. juli 2018 i medfør af retsplejelovens § 808 fremgår bl.a.:

”Resumé:

Den 54-årige T (T) er født som nr. 1 af 4 søskende af samgifte forældre. T betegner sin opvækst og barndom som fin med kammerater, fiskeri og fodbold.

T har taget 10. klasse, hvorefter han har taget en håndværksuddannelse, hvorefter han arbejdede i flere år inden for sit fag. I 2009 etablerede T sig som selvstændig, og gik konkurs i 2015 og har efterfølgende fået lov at fortsætte med en del af den konkursramte virksomhed. T er aktuelt delvis raskmeldt i egen virksomhed og modtager supplerende ydelse fra det offentlige.

Netto udgør ovenstående kr. 8.900 om måneden af hvilket beløb, der betales husleje, el, vand, varme, telefon/internet samt medicin. T har således kr. 3.900 tilbage om måneden til kost og personlige fornødenheder.

T bor i en lejet bolig m. udbygninger, boligsituationen er dog uvis, idet udlejer ønsker at sælge, og T ved ikke, om han har mulighed for at købe.

T er fraskilt og han har 3 voksne døtre. T har en kæreste, og parret bor ikke sammen. Fritiden går bl.a. med traktortræk, kammerater og sin familie, som han har et godt forhold til.

T oplyser, at han har for højt blodtryk, er overvægtig, har vand i kroppen og har netop fået konstateret en svær søvnapnø, som han er i behandling for.

T oplyser, at han har det psykisk dårligt efter konkurs og den efterfølgende skilsmisse, er træt og fortæller om stress, angst og depression og at årsagerne for det er en blanding af spekulationer i forhold til bl.a. økonomi, virksomhed, børn, parforhold, helbred. Af supplerende oplysninger fremgår det, at T er henvist til samtaler, og at første samtale

var i april 2019, at der til nu har været 7 samtaler, der alle har handlet om kriserådgivning.

T oplyser, at han i gennemsnit drikker 3-4 genstande om ugen, og at han en eneste gang har prøvet pot, og aldrig andre former for stoffer.

Pågældende er orienteret om tilsyn og samfundstjeneste, og han erklærer sig indstillet på at samarbejde med Kriminalforsorgen herom, såfremt han kendes skyldig.

T har deltaget meget positivt og deltagende i undersøgelsens udarbejdelse.

Kriminalforsorgens konklusion og begrundelse

Kriminalforsorgens konklusion:

Det er Kriminalforsorgens vurdering, at T er egnet til at modtage en hel eller delvis betinget dom med vilkår om samfundstjeneste, hvortil det skal anbefales, at der fastsættes vilkår om tilsyn af Kriminalforsorgen i prøvetiden.

Kriminalforsorgens begrundelse:

T vurderes fysisk egnet til afvikling af samfundstjeneste. Psykisk har han det lidt svært, men han ser sig alligevel i stand til at afvikle samfundstjeneste, så han vurderes derfor egnet til dette.”

Anbringender

T har til støtte for frifindelsespåstanden anført, at det er rigtigt, at han i en kommentar til et facebookopslag vedrørende terrorangrebet ved Finsbury Park moskeen i London den 19. juni 2017 skrev: ”Ja ham der gjorde det burde have en medalje”. Ytringen er imidlertid ikke objektivt strafbar, idet den ikke har haft en sådan udbredelse, at den med rimelighed kan anses for fremsat ”offentligt”. Det må ved vurderingen af ytringens udbredelse tillægges betydning, at Facebook er et internetforum, der udgør en hybrid mellem en offentlig og privat kommunikationsplatform, og at brugerne almindeligvis ikke kommunikerer med offentligheden, men derimod med en mere eller mindre bred skare af bekendte. En kommentar på Facebook adskiller sig således fra en ytring, der fremsættes i en avisartikel, et radio- eller tv-program eller på en ordinær hjemmeside. Dette gælder navnlig, når facebookkommentaren er en reaktion på et konkret opslag fra en person i vennekredsen.

Det er ikke dokumenteret, at ytringen har været udbredt til – eller tilsigtet udbredt til – en bredere kreds af ubekendte personer. I betragtning af størrelsen af vennekredsen på de relevante facebookprofiler, må det tværtimod lægges til grund, at udbredelsen har været beskedent og formentlig kun har berørt et meget begrænset antal personer, inden han af egen drift fjernede

kommentaren. Da de involverede facebookprofiler har en rent privat karakter, har han endvidere ikke haft forsæt til udbredelse af ytringen i det offentlige rum. Dette gælder også forsætsformen *dolus eventualis*.

Det bestrides endvidere, at han har billiget en forbrydelse omfattet af straffelovens kapitel 12 eller 13, idet angrebet ved Finsbury Park moskeen, sådan som tiltalen blev rejst mod gerningsmanden, ikke kan karakteriseres som et terrorangreb.

Hvis Højesteret finder, at han har overtrådt straffelovens § 136, stk. 2, gøres det gældende, at Retten i Randers' beslutning om at meddele ham en advarsel, jf. retsplejelovens § 900, stk. 1, skal stadfæstes. Byrettens afgørelse er udtryk for en velafbalanceret afvejning af på den ene side forbrydelsens karakter og omstændighederne, hvorunder den er begået, og på den anden side hans personlige forhold og baggrunden for forbrydelsen. Det må i den forbindelse tillægges betydning, at facebookkommentaren var meget kortfattet, havde et ubestemt og ukonkret indhold og en ringe udbredelse. Det må endvidere tillægges betydning, at han selv fjernede kommentaren, og at der er tale om en førstegangsforsøelse.

Hvis Højesteret ikke finder grundlag for at stadfæste byrettens afgørelse, gøres det gældende, at Vestre Landsrets strafudmåling under alle omstændigheder er for streng. Straffen bør i stedet fastsættes til betinget fængsel i 14 dage uden vilkår om samfundstjeneste. Det følger af praksis, at straffen for overtrædelse af straffelovens § 136, stk. 1, om tilskyndelse til forbrydelser, normalt udmåles i niveauet 30-60 dages betinget fængsel. Straffen for overtrædelse af straffelovens § 136, stk. 2, bør udmåles lavere, idet tilskyndelse til at begå en forbrydelse, jf. stk. 1, er grovere end at billige en forbrydelse, jf. stk. 2, hvilket er afspejlet i de to bestemmelser strafferammer.

Anklagemyndigheden har anført, at det følger af retsplejelovens § 933, stk. 2, jf. § 912, stk. 1, nr. 1-3, modsætningsvis, at landsrettens bevisbedømmelse ikke er genstand for prøvelse i Højesteret. Da T i byretten og landsretten har tilstået "offentligt og udtrykkeligt at have billiget en af de i straffelovens kapitel 12 og 13 omhandlede forbrydelser", idet han fremsatte sin kommentar "i et offentligt tilgængeligt facebookopslag", må landsretten bevismæssigt have lagt til grund, at hans billigelse skete "offentligt", hvilket underbygges af, at landsretten i sin sagsfremstilling omtaler, at As facebookopslag om terrorangrebet, som T kommenterede, var

offentligt. Tilsvarende har landsretten bevismæssigt lagt til grund, at T havde forsæt i relation til betingelsen om at have billiget terrorangrebet ”offentligt”.

Der er i øvrigt efter oplysningerne i politirapporten af 17. oktober 2017 ikke tvivl om, at T fremsatte sin kommentar ved et offentligt opslag på As facebookprofil og dermed ”offentligt”. Det fremgår således af politirapporten, at As facebookprofil havde 1624 ”venner”, og at profilen ikke var en ”lukket” profil, hvorfor personer, der ikke var ”venner” med A, havde mulighed for at kommentere opslaget, hvilket faktisk skete. T er derfor – i den udstrækning, Højesteret kan prøve spørgsmålet – med rette fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 136, stk. 2.

Endvidere er angrebet ved Finsbury Park moskeen med rette anset som et terrorangreb.

Strafniveauet for en enkeltstående overtrædelse af straffelovens § 136, stk. 2, bør som udgangspunkt være ubetinget fængsel i ikke under 3 måneder. Det må ved fastsættelsen af straffniveauet tillægges betydning, at billigelse forstærker den utryghedsskabende virkning af et terrorangreb. Billigelse af terror er således egnet til at skabe frygt og utryghed.

Om der er grundlag for at idømme en betinget straf med vilkår om samfundstjeneste, må bero på en konkret vurdering af den enkelte sag.

Strafniveauet for rene overtrædelser af straffelovens § 136, stk. 1, er efter landsretspraksis 30-60 dages fængsel. Dette straffniveau er imidlertid ikke styrende for straffastsættelsen i den foreliggende sag, idet Højesteret ikke har haft lejlighed til at tage stilling til straffniveauet for rene overtrædelser af straffelovens § 136, stk. 1.

I den foreliggende sag må det i skærpene retning tillægges betydning, at Ts ytring – henset til det terrorangreb, der blev billiget – må anses for at udgøre en generel trussel mod religionsfriheden. Det er ikke en formildende omstændighed, at kommentaren er skrevet på Facebook. Det forhold, at det er meget nemt at kommunikere offentligt på de sociale medier, og at den offentlige og private debat i stigende grad foregår på sociale medier, medfører, at der er behov for et effektivt strafferetligt værn. Derimod må det i formildende retning tillægges betydning, at der alene er tale om en kort kommentar, der knytter sig til et opslag på

en andens facebookprofil, og at kommentaren blev skrevet i et øjeblikks ubetænksomhed, hvor T lod sig rive med af stemningen. Der er efter anklagemyndighedens opfattelse efter en samlet vurdering ikke grundlag for at gøre straffen betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste. Som nævnt bør overtrædelse af straffelovens § 136, stk. 2, efter kriminalitetens art som udgangspunkt straffes med ubetinget fængsel, og der er ikke grundlag for at fravige dette udgangspunkt i den foreliggende sag.

Højesterets begrundelse og resultat

T er ved landsrettens dom fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 136, stk. 2, ved den 20. juni 2017 offentligt udtrykkeligt at have billiget terrorangrebet ved Finsbury Park moskeen i London dagen før, idet han i et offentligt tilgængeligt opslag på en anden persons facebookprofil skrev: “Ja ham der har gjort det burde have en medalje”. Ved angrebet, som efter dansk ret er omfattet af straffelovens § 114, stk. 1, nr. 1, blev en person dræbt, og flere personer blev såret.

For Højesteret angår sagen, om Ts billigelse af angrebet skete “offentligt” og – hvis det er tilfældet – strafudmålingen.

Ved afgørelsen af, om en billigelse er sket offentligt, finder Højesteret, at der kan lægges vægt på, om billigelsen er gjort tilgængelig for en større eller ubestemt kreds af personer. Ved et offentligt opslag på en facebookprofil gøres opslaget tilgængeligt for en større og ubestemt kreds af personer. Højesteret finder, at et sådant opslag derfor er “offentligt” i straffelovens § 136, stk. 2’s forstand. Herefter tiltræder Højesteret, at T er fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 136, stk. 2.

Sager om offentlig udtrykkelig billigelse af en forbrydelse efter § 136, stk. 2, omfatter forhold af meget forskellig karakter og grovhed. Nogle sager vil derfor skulle afgøres med en ubetinget straf, mens straffen i andre sager kan gøres helt eller delvis betinget med eller uden vilkår om samfundstjeneste. I atter andre sager kan der idømmes bødestraf. Ved sanktionsvalget må der tages hensyn til de konkrete omstændigheder, herunder karakteren og grovheden af den forbrydelse, der billiges, karakteren og grovheden af billigelsen og til tiltaltes personlige forhold.

I den foreliggende sag må det i skærpende retning tillægges betydning, at T udtrykkeligt har billiget et alvorligt terrorangreb dagen efter, at angrebet fandt sted. I formildende retning må det tillægges betydning, at landsretten har lagt til grund, at T skrev sin billigelse som en kommentar til en andens facebookopslag, fordi han lod sig rive med af en stemning, og at han meget har fortrudt sin kommentar. Der må i formildende retning endvidere lægges vægt på Ts personlige forhold, og at han ikke tidligere er straffet.

Efter en samlet vurdering tiltræder Højesteret, at straffen er fastsat til 30 dages fængsel, men finder, at straffen kan gøres betinget uden andre vilkår, end at T i en prøvetid på 1 år ikke begår strafbart forhold.

Med denne ændring stadfæster Højesteret landsrettens dom.

Efter omstændighederne, herunder behovet for afklaring af straffastsættelsen, skal statskassen betale sagens omkostninger ikke kun for Højesteret, men også for landsretten.

Thi kendes for ret:

Landsrettens dom stadfæstes med den ændring, at vilkårene til den betingede straf om samfundstjeneste og om tilsyn af Kriminalforsorgen udgår.

T skal betale sagens omkostninger for byretten, og statskassen skal betale sagens omkostninger for landsret og Højesteret.